

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Факультет мистецтва та дизайну

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ
Протокол засідання кафедри дизайну
від «__» _____ 2020 року № __
завідувач кафедри к.п.н., доцент

_____ Н.В. Дерев'янку

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до бакалаврської роботи
«Образна композиція «Яблучний спас»

Виконала: студентка 4 курсу
освітньо-професійної програми
Декоративне мистецтво зі
спеціальності 023 Образотворче
мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація
Конєва Аліна Дмитрівна

Науковий керівник:
канд. пед. наук, доц. Дерев'янку Н. В.

Запоріжжя
2020

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Факультет мистецтва та дизайну
Освітньо-професійна програма Декоративне мистецтво
Спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Зав. кафедри дизайну
Дерев'яно Н.В. _____
« ____ » _____ 2019 року

ЗАВДАННЯ
НА БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ

Конєвій Аліні Дмитрівні

1. Тема бакалаврської роботи: Образна композиція «Яблучний Спас». Затверджена наказом по академії від 10.10.2019 № 257.
2. Термін здачі студентом бакалаврської роботи 22 червня 2020 року.
3. Вихідні дані бакалаврської роботи:
  - робота в матеріалі (серія робіт в змішаній техніці);
  - пояснювальна записка;
  - презентація до публічного захисту;
  - цифровий варіант бакалаврської роботи (фото роботи, записка, презентація).
4. Зміст пояснювальної записки:
  - Завдання на проєкт.
  - Реферат.
  - Зміст.
  - Вступ.
  - Розділ 1.
  - Розділ 2.
  - Висновки.
  - Список використаних джерел.
  - Додатки.

5. Перелік електронного матеріалу: презентація (презентація_Конєва.pptx), цифровий варіант записки до бакалаврської роботи (бакалавр_записка_Конєва.docx).

6. Консультанти по бакалаврській роботі із зазначенням розділів роботи, що стосується їх:

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

6. Дата видачі завдання 12 квітня 2020 року.

Студентка _____ А.Д. Конєва

Керівник _____ канд. пед. н., доц. Н.В. Дерев'янку

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

П/п	Назва етапів бакалаврської роботи (проекту)	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Концептуальне осмислення теми та постановка проєктного завдання	13.04.2020	
2	Збір та опрацювання проєктного матеріалу Розробка проєктно-художнього образу	04.05.2020	
3	Відтворення бакалаврської роботи в матеріалі	27.05.2020	
4	Оформлення бакалаврської роботи Створення комп'ютерної презентації Рецензування бакалаврської роботи Брошурування пояснювальної записки	01.06.2020	
5	Попередній захист бакалаврської роботи Допуск до захисту бакалаврської роботи	18.06.2020	

Розглянуто і схвалено кафедрою дизайну

Протокол № ____ від «__» _____ 2020 р.

Завідувач кафедри дизайну _____ кан. пед. н. Н.В. Дерев'янку

Студент _____ А.Д. Конєва

Керівник бакалаврської роботи _____ кан. пед. н., доц. Н.В. Дерев'янку

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 52 с., 1 табл., 32 рис., 19 джерел, 2 додатки.

Об'єкт дослідження: образотворчі засоби вираження образної композиція «Яблучний Спас».

Мета: дослідити особливості сюжетно-тематичної композиції як форми вираження образу в сучасному живописі та виконати образну композицію «Яблучний Спас».

Методи дослідження: теоретико-аналітичні (аналіз літератури з теми дослідження, методичної літератури); узагальнюючі (опис, синтез); інтерпретації (пояснення); практичні (живописні методи).

Актуальність теми бакалаврської роботи зумовлена сакральним, глибинним змістом слов'янських традицій святкування врожаю. Саме свято Врожаю уособлює у собі символи і образи язичницької системи, які мають матеріальну природу, і втілюються у образах Жінки-матері, Прадрева, плодах землі. Тема розкривається у образі жінки, яка є символом плідності і родючості, і уособлює у собі матеріальну силу врожаю. Саме символізм жіночого образу, виражений у сюжетно-тематичній композиції, є засобом передачі емоційно-піднесеного стану подяки, натхненності, який використовується художниками у своїх полотнах.

Бакалаврська робота складається із теоретичної та практичної частин. Теоретична частина – це пояснювальна записка, яка складається із загального і спеціального розділів, висновків, переліку використаних джерел і двох додатків. Загальний обсяг роботи 52 сторінки. Практична частина представляє собою полотно в техніці олійного живопису розміром 100x80 см.

ЯБЛУЧНИЙ СПАС, ОБРАЗНА КОМПОЗИЦІЯ, УКРАЇНСЬКІ ТРАДИЦІЇ, СЮЖЕТНО-ТЕМАТИЧНА КОМПОЗИЦІЯ, СИМВОЛІЗМ ЖІНОЧОГО ОБРАЗУ, ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. СЮЖЕТНО-ОБРАЗНА КОМПОЗИЦІЯ В КУЛЬТУРІ ТА МИСТЕЦТВІ	7
1.1. Сюжетно-тематична композиція як форма вираження образу у сучасному живописі	7
1.2. Тенденції розвитку сучасного живопису в Україні та світі	18
1.3. Аналіз живописних творів за темою «Спас»	26
РОЗДІЛ 2. ЖИВОПИСНЕ РІШЕННЯ ОБРАЗНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ЯБЛУЧНИЙ СПАС»	34
2.1. Зміст та аргументація концепції образної композиції «Яблучний Спас».....	34
2.2. Етапи виконання роботи образної композиції	37
2.3. Складання калькуляції собівартості виконання образної композиції	42
2.4. Вимоги техніки безпеки при виконанні роботи в матеріалі	43
ВИСНОВКИ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	49
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Навіщо потрібні свята? Свято як соціальне явище з'явилося ще в давнину, майже одночасно з появою людини. Урочисті події відзначалися в мирні і військові періоди розвитку людської цивілізації, за часів успіху і невдач. Люди раділи приходу весни, вдалому полюванню, яскравому сонцю, першому дощу, зібраному багатому врожаю, народженню первістка та іншим подіям, які так багато значили для них. В першу чергу свята потрібні нам для зняття трудової напруги. Раніше, для селян, це було важливо не тільки психологічно, а й навіть фізично. Після літнього періоду напруженої роботи людям потрібен був період розслаблення, інакше організм людини просто не витримав би постійної напруги. Та й сьогодні люди часто працюють з перевантаженням, їм треба відпочивати, хай не від фізичного, а від розумового або нервового напруження. Нестача днів відпочинку і свят може привести до хронічної втоми і професійного вигорання. Зрідка можна зустріти людей, які не люблять свята. Більшість з нас вважають їх яскравими і важливими подіями у своєму житті. Без цих барвистих моментів наше життя було б нудним і монотонним.

Таким чином, темою бакалаврської роботи було обрано образ літнього свята, а саме «Яблучний Спас». На це свято люди проводжають літо і готуються до осені, збирають урожай, особливо яблука, так як до цього часу у садах вони масово дозрівали. Починалася заготівля яблук на зиму. Люди вірили, що в цей день яблука набувають магічної сили і можуть дати красу, і молодість. Також вважалося, що людина дозріває подібно яблуку, чий плід спочатку зеленіє, а з часом наливається соком і фарбами. Це свято об'єднує людей з природою. Спілкування з землею – це величезний життєвий ресурс. Яблучний Спас ще називають Великим, бо цього дня за християнськими традиціями святкується Преображення Господнє – явлення Ісусом Христом своєї божественної природи.

ВИСНОВКИ

Концептуальна ідея бакалаврської роботи полягала у створенні образу сюжетно-тематичної композиції «Яблучний Спас», який розкриває глибину стану свята врожаю, відтворює особливу атмосферу єдності людини з могутньою природою через символізм жіночого образу, Прадерева і його плоди. У концепцію образної композиції «Яблучний спас» увійшла також ідея передачі краси чарівної природи, що є втіленням сакрального значення землі для українських пращурів, традиції подяки за врожай, наповненим світлим відчуттям святості щодо циклічності життя на прикладі зростання від цвіту до плодів, – уся легкість і світлість свята уособлена у жіночому образі. Символічним значенням наповнений образ жінки в лиці свята Яблучного Спасу, бо архетип жінки-Матері присутній у культурних традиціях всіх народів на рівні колективного несвідомого. Цей архетип існує у трипільській культурі, у солярних культах племен, у християнських традиціях. Його надихаюча сила настільки велика, що невинно впливає на створення символічних жіночих образів у тематиці сюжетної композиції від міфологічних часів до модернізму.

Метою створення образної композиції «Яблучний Спас» є відтворення сакральної тематики свята через створення сучасної живописної композиції, що розкриває енергію свята врожаю, настрою літнього дня, піднесеності від чарівної краси природи, і єдності цих почуттів у цілісному образі, наповненому жіночим символізмом відтворюваності життя, плодючості, родючості, втіленим у образ жінки, кози, яблуні, рослин.

Для досягнення мети було досліджено символізм художніх образів сюжетно-тематичних композицій за релігійною, сакральною, побутовою тематикою. З метою виявлення символічного художнього образу у композиції та досягнення її цілісності були проаналізовані засоби стилістичної єдності, живописні техніки виконання, декоративні прийоми на прикладах аналогів творів схожих за тематикою свята Яблучного Спасу. Для кращого

уявлення підсумку виконаної бакалаврської роботи було вирішено написати пробну картину.

Робота виконана на полотні розміром 100x80 см. Використані матеріали: полотно, акрилові фарби. Для внутрішнього світіння і глибини застосована техніка підмальовка – імприматура. Акрилові фарби були обрані для виконання роботи на полотні, бо швидше сохнуть порівняно з олійними, що значно спростило і прискорило роботу. При прописці текстури застосована пастозна техніка нанесення мастихіном, суха кисть, місцями відбиток (Додаток А).

Полотно може прикрашати житлове приміщення, інтер'єри громадських закладів, творчі центри молоді, що сприяють збереженню та розвитку українських традицій. Композиція «Яблучний Спас» може експонуватися у виставкових залах під час культурних та мистецьких заходів (Додаток Б).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамчик В.В. Полная энциклопедия символов и знаков. Минск. 2008. 607 с.
2. Браэм Г. Психологія кольору: збірник /під ред. С.Л. Удовик. Київ: Ваклер, 2009. 349 с.
3. Дем'янова Н. Символіка образів в українському живописі (на прикладі теоморфних, антропоморфних, зооморфних зображень). *Естетика та філософія мистецтва. Науковий вісник східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. №6. 2013. С.153-155
4. Закович М. М. Культурологія: українська та зарубіжна культура: навчальний посібник. Київ. Знання, 2007. 280 с.
5. Інформаційно ілюстрований додаток Мистецький рух України ХХ-ХХІ ст. / вип.редктор І. Савчук. Київ: АРТ-курсив. Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України. 2010. Вип. 5. 100 с.
6. Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках "великого стилю". Київ: Видавництво Либідь, 2005. 280 с.
7. Кулка И.. Психология искусства. Харків: Гуманитарній центр, 2019. 556 с.
8. Печенюк Т. Кольорознавство: підручник для студ. вищих навч. закладів. Львів: Вид-во. Львів. політехники, 2014. 204 с.
9. Скубіліна О.Є. Архетиповий образ Божої Матері. *Матеріали V науково-практичної конференції. «Філологія і лінгвістика в сучасному суспільстві»*. Видавництво «Молодий вчений. 2018. С. 31-35
10. Столярчук Н.М. «Неовізантизм» М. Бойчука: історико-культурні та художньо-естетичні засади. *Науковий вісник східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2012. С. 180-185
11. Стор И.Н. Декоративная живопись: учеб. пособие для вузов. Издательство: МГТУ им. А. Н. Косыгина. 2004. 328 с.

12. Стоян С.П. Філософсько-культурологічний аналіз творчості молодих українських художників скрізь призму символізму. *Вісник НАКККіМ*. 2013. №2. С.12-16
13. Шаров І., Толстоухов А. Художники України: 100 видатних імен. Київ. АртЕк, 2007. 480 с.
14. Юнг К.Г. Архетип і символ. Москва:Ренессанс. 1991. 304 с.
15. Яремків М. Композиція. Творчі основи зображення: навч. посіб. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 112 с.
16. Бібліотека наукових статей: Композиція в декоративно-прикладному мистецтві. URL: <http://www.stattionline.org.ua/pedagog/104/1788-2-kompoziciya-v-dekorativno-prikladnomu-mistectvi.html>.
17. Мир искусства. URL: <http://artwwwworld.org.ua>
18. Сільські вісті. URL: <http://www.silskivisti.kiev.ua/19567/Krnicja.php?n=38378>
19. Подолянин. URL: <http://podolyanin.com.ua/celebrities/sprava/22260/>

Образна композиція «Яблучний Спас»

Образна композиція «Яблучний Спас» в інтер'єрі

